

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความสำคัญและที่มาของปัญหาการวิจัย

ปัญหา

ปัญหาด้านการลดลงของพันธุกรรมสัตว์พื้นเมือง

ในอดีตสุกรพื้นเมืองของไทยมีมากมายหลายพันธุ์แตกต่างกันไปในแต่ละภาคแต่ละท้องถิ่นของประเทศ สุกรพื้นเมืองที่เคยเลี้ยงกันอย่างแพร่หลายทั่วทุกภาคของประเทศมี 4 พันธุ์ คือ ไทหล้า ควาย ราด และพวง (สุชีพ, 2510) ต่อมาเมื่อมีการนำสุกรพันธุ์ต่างประเทศเข้ามาเลี้ยงทำให้สุกรพันธุ์พื้นเมืองลดน้อยลงไปอย่างรวดเร็ว เนื่องจากผู้เลี้ยงเห็นว่าสุกรพื้นเมืองมีลักษณะที่ไม่เหมาะสมต่อการเลี้ยงแบบอุตสาหกรรมหลายประการ เช่น เจริญเติบโตช้า ประสิทธิภาพการให้อาหารต่ำ คุณภาพซากต่ำ เป็นต้น แม้แต่ในเขตชนบทที่การเลี้ยงสุกรมิได้มุ่งเน้นเพื่อผลผลิตที่สูงเป็นหลักจำนวนสุกรพื้นเมืองก็ลดลงไปอย่างรวดเร็วเช่นกัน ทั้งนี้เนื่องมาจากปัจจัยหลายประการ เช่น แรงกดดันจากหน่วยงานของรัฐ การลดลงของพื้นที่ป่า การที่ชาวบ้านเลิกค้าข้าวบริโภคเองในครัวเรือน การมีกิจกรรมการปลูกพืชเพิ่มมากขึ้น เป็นต้น (พงษ์ชาญ, 2528)

จากปรากฏการณ์ที่จำนวนสุกรพื้นเมืองไทยกำลังลดลงอย่างรวดเร็วและความผันแปรทางพันธุกรรมอาจลดน้อยลงด้วย จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องรักษาทางอนุรักษ์สุกรพื้นเมืองของไทยไว้ก่อนที่จะเกิดความสูญเสียมากกว่านี้จะไม่อาจเรียกหาทรัพยากรทางพันธุกรรมนี้กลับคืนมาได้อีก การที่จะอนุรักษ์ทรัพยากรพันธุกรรมของสัตว์ชนิดใดๆ ก็ตามรวมทั้งสุกรพื้นเมืองด้วยนั้นจำเป็นต้องมีข้อมูลต่างๆ ที่แม่นยำเพื่อใช้ในการเฝ้าติดตามดูการเปลี่ยนแปลงและใช้เป็นพื้นฐานในการวางแผนทางการอนุรักษ์ ข้อมูลต่างๆ เหล่านี้ ได้แก่ ข้อมูลทางด้านชีววิทยา (วงจรชีวิต รูปร่าง ลักษณะ พฤติกรรม พันธุกรรม เป็นต้น) นิเวศน์วิทยา (แหล่งเลี้ยง สภาพแวดล้อม เป็นต้น) และเศรษฐกิจและสังคม (กิจกรรมทั้งในและนอกภาคเกษตร การพัฒนาท้องถิ่น แรงกดดันจากหน่วยงานของรัฐ เป็นต้น) แต่เป็นที่น่าเสียดายว่ายังมีการศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลเหล่านี้ที่เกี่ยวข้องกับสุกรพื้นเมืองไว้น้อยมาก ดังนั้น จึงมีความจำเป็นเร่งด่วนที่จะต้องมีการศึกษาหาข้อมูลและดำเนินการจัดเก็บข้อมูลเหล่านี้ให้เป็นระบบระเบียบและพร้อมที่จะให้หน่วยงานและองค์กรต่างๆ ที่เกี่ยวข้องนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างทันท่วงที

ปัญหาด้านการประกอบอาชีพของราษฎรในเขตชนบท

ในเขตชนบทของประเทศไทยมีประชาชนที่ยากจนเป็นจำนวนมากอาศัยอยู่ ประชาชนเหล่านี้ด้วยโอกาสในการประกอบอาชีพ ไม่ว่าจะเป็นอาชีพในภาคการเกษตร หรือนอกภาคการเกษตร เนื่องจาก ขาดแคลนที่ทำกิน อยู่ห่างไกลจากตลาดแรงงาน และขาดแคลนทุนทรัพย์ ในอดีต ประชาชนเหล่านี้โดยเฉพาะผู้ที่อยู่ในวัยหนุ่มสาว ได้อพยพไปทำงานในเมืองหรือแม้แต่กรุงเทพฯ เป็นจำนวนมากเพื่อหารายได้เลี้ยงครอบครัว ซึ่งก็ก่อให้เกิดปัญหาทางสังคมต่าง ๆ มากมายดังเป็นที่ทราบกันดีอยู่แล้ว

ต่อมาเมื่อเกิดสภาวะวิกฤตทางเศรษฐกิจขึ้นในปี พ.ศ. 2540 ทำให้การจ้างแรงงานในเมืองลดน้อยลงอย่างมาก ผู้ที่อพยพเข้าเมืองเหล่านี้ต้องตกงานและจำเป็นต้องเคลื่อนย้ายกลับยังชนบทถิ่นฐานเดิมของตน ทำให้ปัญหาในการประกอบอาชีพของชาวชนบทมีความรุนแรงมากยิ่งขึ้น หน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนต่างก็พยายามหาทางช่วยกันแก้ปัญหาการประกอบอาชีพเพื่อหารายได้ของประชาชนเหล่านี้โดยวิธีการต่างๆ แต่ก็ไม่ค่อยประสบความสำเร็จเพราะมีข้อจำกัดต่าง ๆ มากมายหลายประการ เช่น

- ชาวบ้านมีที่ทำกินมีจำกัด หรือ หรือไม่มีเลย ทำให้ไม่สามารถส่งเสริมกิจกรรมด้านการเพาะปลูกพืชหรือขุดบ่อเลี้ยงปลาหรือเลี้ยงสัตว์ใหญ่จำพวกวัวควายเพื่อเป็นแหล่งของรายได้ได้ นอกจากนี้ปัญหาด้านการตลาดของพืชผลทางการเกษตรก็ยังมีอยู่เสมอ
- ขาดแคลนน้ำ ทำให้เกิดปัญหาเช่นเดียวกับการขาดแคลนที่ทำกิน
- อยู่ห่างไกลจากตลาด ทำให้เกิดปัญหาในการส่งเสริมการผลิตสินค้าประเภทอุตสาหกรรมในครัวเรือน

อนึ่ง โดยที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้พระราชทานพระราชดำริ “ทฤษฎีใหม่” อันเป็นแนวทางหรือหลักการในการบริหารจัดการที่ดินและน้ำเพื่อการเกษตรในที่ดินขนาดเล็กให้เกิดประโยชน์สูงสุด เพื่อเป็นการช่วยเหลือเกษตรกรที่มีที่ดินทำกินขนาดเล็กและประสบปัญหาเกี่ยวกับการขาดแคลนน้ำเพื่อเกษตรกรรม ซึ่งตามหลักการ “ทฤษฎีใหม่” นี้ ให้แบ่งพื้นที่ส่วนหนึ่งประมาณ 30% เป็นที่ขุดสระเพื่อกักเก็บน้ำฝนในฤดูฝนและใช้เสริมการปลูกพืชในฤดูแล้งตลอดจนเลี้ยงสัตว์น้ำและพืชน้ำต่างๆ และได้มีข้อเสนอแนะให้เลี้ยงสัตว์ประเภทไก่ เป็ด หรือ สุกร บริเวณขอบสระ หรือบริเวณบ้าน เพื่อใช้มูลเป็นอาหารปลา และใช้ผลผลิตเพื่อการบริโภคในครัวเรือนหรือขายเป็นรายได้เสริม อย่างไรก็ตามพบว่า การเลี้ยงสุกรมีปัญหาเกี่ยวกับการที่ต้องซื้ออาหารซึ่งได้แก่รำหรืออาหารชั้นสำเร็จรูปมาเลี้ยง จึงทำให้เกษตรกรที่มีฐานะยากจนขาดแคลนเงินสดไม่สามารถเลี้ยงสุกรได้ ทั้งนี้เนื่องจากสุกรที่เลี้ยงเป็นสุกรพันธุ์ต่างประเทศ จึงมีความจำเป็นที่จะต้องหาสุกรพันธุ์ที่เหมาะสมต่อการเลี้ยงในระบบนี้ให้เกษตรกรเลี้ยง พร้อมทั้งวิธีการเลี้ยงที่เหมาะสม

ในแง่ของการอนุรักษ์ทรัพยากรพันธุกรรมของสุกรพื้นเมืองไทยนั้น หากสามารถส่งเสริมให้ชาวบ้านหันกลับมาเลี้ยงสุกรพื้นเมืองกันอย่างแพร่หลายได้ ก็จะเป็นการอนุรักษ์สุกรพันธุ์พื้นเมืองของไทยให้คงอยู่ต่อไปได้อย่างยั่งยืน

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

วัตถุประสงค์หลักของโครงการนี้คือ เพื่อศึกษาลักษณะสำคัญต่าง ๆ ของสุกรพื้นเมืองที่เลี้ยงอยู่ตามหมู่บ้านต่าง ๆ ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ทั้งในด้านชีววิทยาและทางด้านการผลิต เพื่อใช้เป็นพื้นฐานสำหรับการนำสุกรพันธุ์พื้นเมืองมาใช้ประโยชน์เพื่อการอนุรักษ์ต่อไป

วัตถุประสงค์จำเพาะของโครงการวิจัยนี้ได้แก่ เพื่อศึกษาถึง

- 1) ลักษณะทางสัณฐานวิทยาที่สำคัญของสุกรพื้นเมือง ได้แก่ รูปทรง สีขน และขนาดตัว
- 2) ลักษณะทางด้านการผลิตที่สำคัญของสุกรพื้นเมือง ได้แก่ อัตราการเจริญเติบโต และลักษณะซาก

1.3 ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาวิจัยนี้เน้นเฉพาะสุกรพื้นเมืองในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

1.4 ข้อตกลงเบื้องต้น

สุกรพื้นเมืองหมายถึงสุกรที่เป็นพันธุ์ดั้งเดิมของไทยที่เกษตรกรเลี้ยงอยู่ ทั้งนี้โดยตรวจสอบจากการสอบถามผู้เลี้ยงถึงพันธุ์ประวัติ และการสังเกตลักษณะภายนอก

1.5 ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

- 1) ได้ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะสำคัญต่างๆ ของสุกรพื้นเมืองทั้งในด้านชีววิทยา และด้านการผลิต ซึ่งจะสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการใช้ประโยชน์จากสุกรพื้นเมือง เพื่อให้เกิดผลในด้านการอนุรักษ์พันธุกรรมอย่างยั่งยืน
- 2) มีข้อมูลเกี่ยวกับสุกรพื้นเมือง ซึ่งบุคคลทั่วไปสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ทั้งในเชิงวิชาการและการค้า